

Powiatowy
Program oddziaływań
korekcyjno-edukacyjnych
dla osób stosujących przemoc w rodzinie
na lata 2021-2023

Spis treści

WPROWADZENIE.....	3
WYKAZ AKTÓW PRAWNYCH.....	3
ANALIZA DZIAŁAŃ PODEJMOWANYCH WOBEC OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC.....	4
ANALIZA SWOT.....	7
CELE ORAZ ADRESACI PROGRAMU.....	8
KWALIFIKACJE OSÓB PROWADZĄCYCH ODDZIAŁYWANIA.....	8
DOKUMENTACJA.....	8
NABÓR UCZESTNIKÓW.....	9
REGUŁY UCZESTNICTWA.....	9
FORMY REALIZACJI.....	10
CZAS TRWANIA ODDZIAŁYWAŃ.....	10
TREŚCI MERYTORYCZNE.....	10
SPOTKANIA INDYWIDUALNE.....	10
SPOTKANIA GRUPOWE.....	10
MODUŁ I.....	11
MODUŁ II.....	11
MODUŁ III.....	11
MODUŁ IV.....	12
MODUŁ V.....	12
MODUŁ VI.....	12
MODUŁ VII.....	12
MODUŁ VIII.....	13
MONITORING I EWALUACJA.....	13
Ewaluacja.....	14
Monitoring.....	14
PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU ORAZ ZASADY FINANSOWANIA.....	15

WPROWADZENIE

Pojęcie **przemocy w rodzinie** zostało zdefiniowane w Ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych, a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub wspólnie gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne.

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie obejmuje działania skierowane zarówno do osób krzywdzonych, jak i do osób stosujących przemoc w rodzinie. Skuteczność działań podejmowanych wobec rodziny, w której istnieje przemoc zależy w głównej mierze od wieloaspektowości i kompleksowości udzielonej pomocy.

Realizując obowiązek wynikający z art. 6 ust. 4 pkt 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie opracowało *Powiatowy program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie na lata 2021-2023*, zwany dalej Programem. Program zgodny jest z Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020 oraz Powiatowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2015-2020. Opracowany Program jest kontynuacją działań podjętych w ramach realizacji *Powiatowego programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie na lata 2018-2020*.

WYKAZ AKTÓW PRAWNYCH

Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

1. ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jednolity: Dz. U. z 2020 r., poz. 218 z późn. zm.);
2. ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity: Dz. U. z 2019 r., poz. 1507 z późn. zm.);
3. ustawę z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (tekst jednolity: Dz. U. z 2020 r. poz. 920);
4. ustawę z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (tekst jednolity: Dz. U. z 2020 r., poz. 360 z późn. zm.);
5. ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (tekst jednolity: Dz. U. z 2020 r., poz. 1444 z późn. zm.);
6. ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego (tekst jednolity: Dz. U. z 2020 r., poz. 30 z późn. zm.);
7. ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (tekst jednolity: Dz. U. z 2020 r., poz.1057);
8. uchwałę nr 76 Rady Ministrów z dnia 29 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020 (M.P. 2014, poz. 445);
9. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla

ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływanie korekcyjno-edukacyjne (Dz. U. z 2011, Nr 50, poz. 259).

10. Zalecenia dotyczące realizacji programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie na terenie województwa śląskiego.

ANALIZA DZIAŁAŃ PODEJMOWANYCH WOBEC OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC

Powiat prowadzi oddziaływania korekcyjno-edukacyjne wobec osób stosujących przemoc w rodzinie przy pomocy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Cieszynie oraz organizacji pozarządowych. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie ewidencjonuje podmioty oraz organizacje pozarządowe, które realizują oferty dla osób stosujących przemoc w rodzinie, a w szczególności realizujące programy korekcyjno-edukacyjne. Po sporządzeniu informatora przesyła go Prezesowi Sądu Rejonowego w Cieszynie, Prokuratorowi Rejonowemu w Cieszynie, Komendantowi Powiatowemu Policji w Cieszynie oraz gminom powiatu cieszyńskiego do dnia 15 lipca każdego kolejnego roku.

Działania wobec osób stosujących przemoc w rodzinie są najtrudniejszym elementem systemu wsparcia rodziny z problemem przemocy z uwagi na trudności w uznaniu faktu stosowania przemocy w rodzinie przez sprawcę i jego chęci zmiany, co jest warunkiem koniecznym do uczestnictwa w Programie.

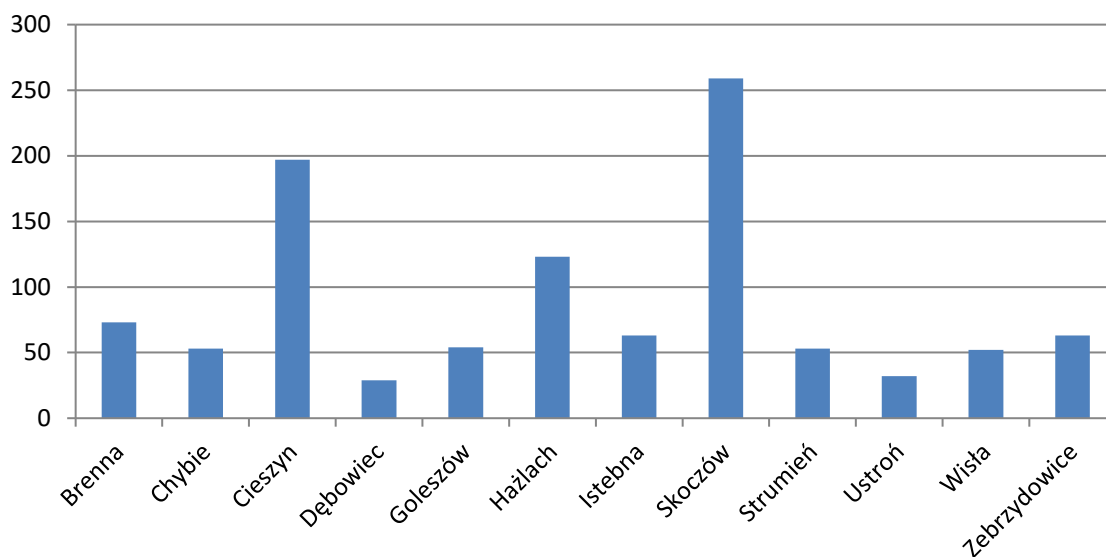
W latach 2017-2018 zadanie opracowania i realizacji programu korekcyjno-edukacyjnego było zlecane, zgodnie z zapisami ustawy oraz ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, w drodze otwartego konkursu ofert organizacji pozarządowej – Stowarzyszeniu Pomocy Wzajemnej „Być Razem” z Cieszyna. W roku 2019 nie zlecono ww. zadania żadnemu podmiotowi uprawnionemu.

W roku 2017 w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych wzięło udział 8 osób, a ukończyło go 2 osoby. W latach 2018-2019 nie zgłosiła się żadna chętna osoba do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym.

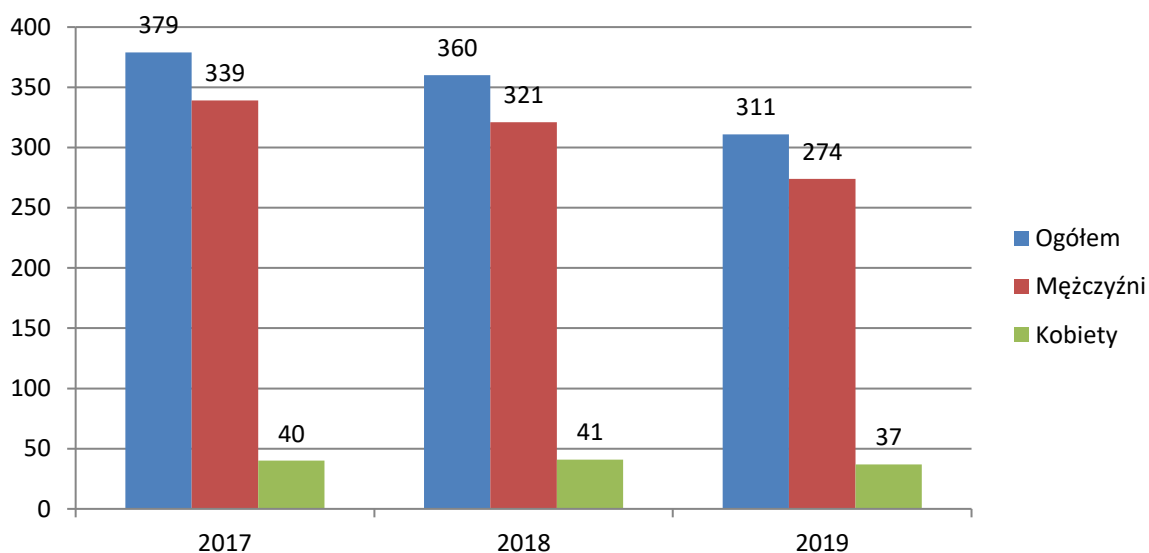
W latach 2017-2019 prowadzono działania monitorujące osoby, które ukończyły program korekcyjno-edukacyjny w ostatnich 3 latach. W 2017 roku monitoringowi poddano 3 osoby, z czego 1 osoba została skazana wyrokiem sądy za znęcanie się nad rodziną. W roku 2018 monitoring objął 4 osoby; żadna z nich nie powróciła do zachowań przemocowych. Natomiast w roku 2019 okazało się, że jedna z nich przebywa w zakładzie karnym.

Z danych przekazanych przez zespoły interdyscyplinarne wynika, iż na terenie powiatu cieszyńskiego liczba osób, które stosują przemoc wobec swoich bliskich wynosi ponad 300 osób rocznie.

Wykres 1 Liczba osób stosujących przemoc w rodzinie w latach 2017-2019 z podziałem na gminy

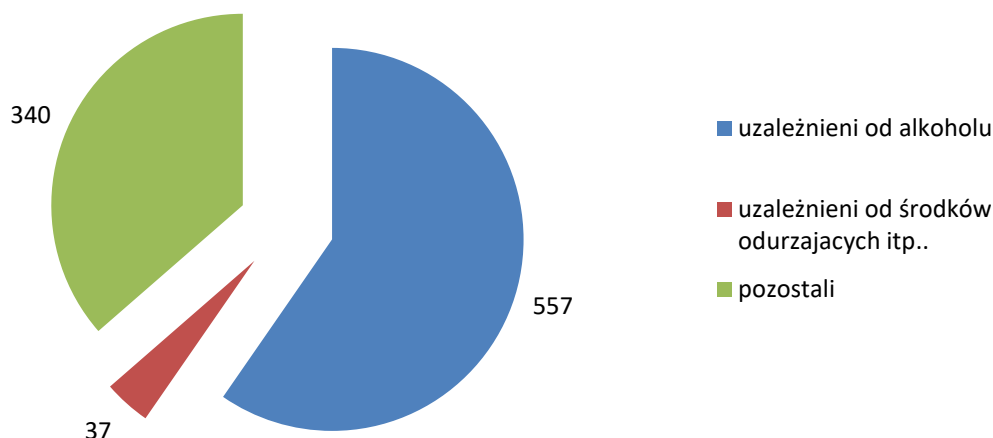

Wykres 2 Liczba osób stosujących przemoc w rodzinie w latach 2017-2019

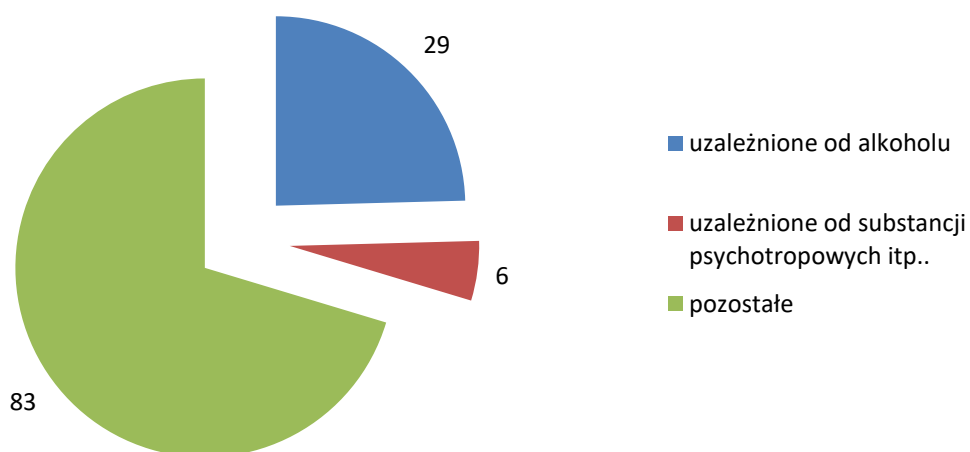

Z danych zawartych na powyższym wykresie wynika, iż z ponad 1000 osób, prawie 90 % stosujących przemoc w rodzinie to mężczyźni.

Wykres 3 Przemoc w rodzinie a uzależnienia w latach 2017-2019 – mężczyźni

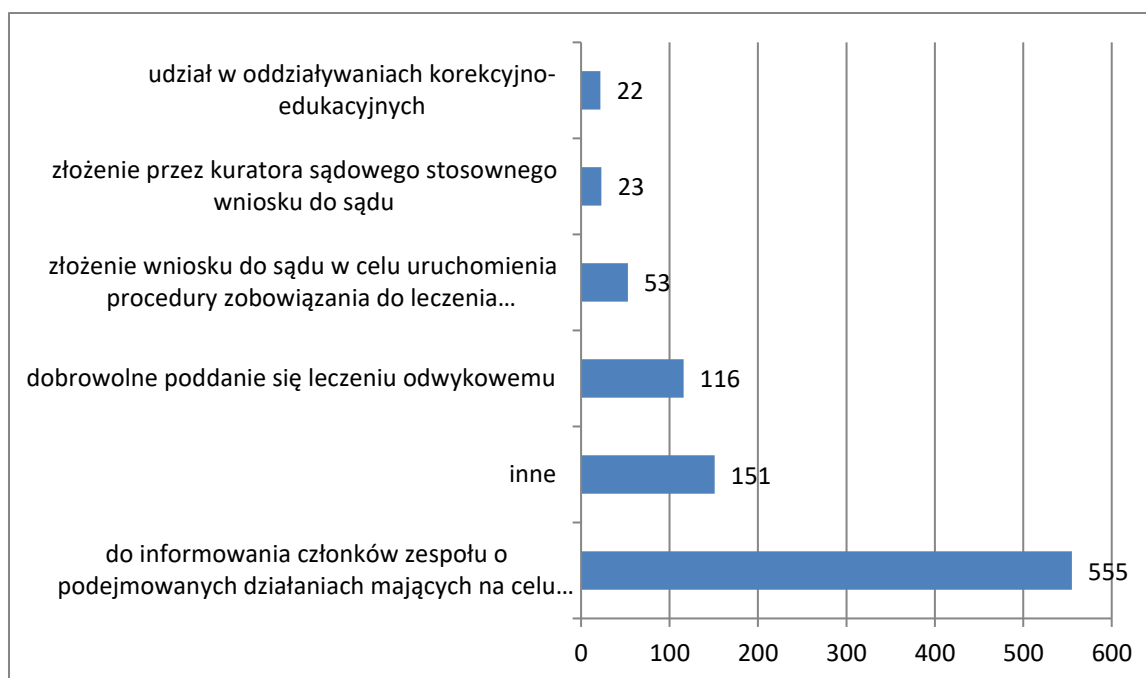
Wykres 4 Przemoc w rodzinie a uzależnienia w latach 2017-2019 – kobiety

Zachowania przemocowe u mężczyzn bardzo często przejawiają się razem z uzależnieniami od alkoholu – prawie 60 %. U kobiet jedynie 25 % to osoby uzależnione od alkoholu. Rzadko osoby stosujące przemoc są osobami uzależnionymi od substancji odurzających, psychotropowych lub leków – odpowiednio 4 % mężczyźni i 8 % kobiet.

Gminne i Miejskie Zespoły Interdyscyplinarne podejmują szereg działań wobec osób, które stosują przemoc. Najczęściej osoby te zostają zobowiązane do informowania członków zespołu o podejmowanych działaniach mających na celu zaprzestanie przemocy w rodzinie. Ilość i rodzaj podejmowanych działań obrazuje wykres 5.

Wykres 5 Działania podjęte w stosunku do osób, stosujących przemoc w rodzinie w latach 2017-2019

Z terenu powiatu cieszyńskiego 22 osoby powinny uczestniczyć w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych. Natomiast uczestniczyło w nich jedynie 8 osób.

Z powyższych danych wynika, iż poza informowaniem członków zespołu o swoich działaniach, osoby z zachowaniami przemocowymi poddawały się dobrowolnemu leczeniu odwykowemu bądź były do niego zobowiązane.

ANALIZA SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Dobra współpraca PCPR z gminnymi jednostkami pomocy społecznej i organizacjami pozarządowymi • Zlecanie zadań własnych i z zakresu administracji rządowej organizacjom pozarządowym • Wykwalifikowana kadra nastawiona na rozwój • Możliwość kierowania do uczestnictwa w programie przez sądy 	<ul style="list-style-type: none"> • Niewystarczająca wysokość środków finansowych • Małe zainteresowanie i niska aktywność beneficjentów udzielanego wsparcia • Niewystarczająca współpraca instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie (m.in. sądy, służba zdrowia) • Niska świadomość społeczna konieczności zmian
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Kompatybilność przepisów prawa • Wzrost świadomości społeczności lokalnej, • Współpraca Powiatu i gminnych jednostek samorządu terytorialnego, w tym jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z sądami 	<ul style="list-style-type: none"> • Funkcjonowanie niespójnych przepisów prawa • Brak współpracy wszystkich służb w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie

CELE ORAZ ADRESACI PROGRAMU

Oddziaływania korekcyjno-edukacyjne wobec osób stosujących przemoc w rodzinie prowadzone są w celu:

- powstrzymania osoby stosującej przemoc w rodzinie przed dalszym stosowaniem przemocy;
- rozwijania umiejętności samokontroli i współżycia w rodzinie;
- kształtowania umiejętności w zakresie wychowywania dzieci bez używania przemocy w rodzinie;
- uznania przez osobę stosującą przemoc w rodzinie swojej odpowiedzialności za stosowanie przemocy;
- zdobycia i poszerzenia wiedzy na temat mechanizmów powstawania przemocy w rodzinie;
- zdobycia umiejętności komunikowania się i rozwiązywania konfliktów w rodzinie bez stosowania przemocy;
- uzyskania informacji o możliwościach podejmowania działań terapeutycznych.

Oddziaływania korekcyjno-edukacyjne są kierowane do:

- osób skazanych za czyny związane ze stosowaniem przemocy w rodzinie wobec których sąd warunkowo zawiesił wykonanie kary, zobowiązując do uczestnictwa w Programie,
- osób stosujących przemoc w rodzinie, które uczestniczą w terapii leczenia uzależnień,
- osób, stosujących przemoc w rodzinie, które same zgłoszą się do Programu.

Program nie obejmuje swoim zakresem osób z poważnymi zaburzeniami psychicznymi i zaburzeniami osobowościowymi, nałogowych hazardzistów, uzależnionych od alkoholu i narkotyków (którzy nie przeszli podstawowego leczenia odwykowego i nie utrzymują abstynencji).

KWALIFIKACJE OSÓB PROWADZĄCYCH ODDZIAŁYWANIA

Oddziaływania korekcyjno-edukacyjne wobec osób stosujących przemoc w rodzinie (spotkania grupowe i indywidualne) prowadzone są przez osoby, które:

- ukończyły studia II stopnia na jednym z kierunków: psychologia, pedagogika, pedagogika specjalna, nauki o rodzinie, politologia, politologia i nauki społeczne w zakresie pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej, resocjalizacji lub pracy socjalnej, albo na innym kierunku uzupełnionym studiami podyplomowymi w zakresie psychologii, pedagogiki, resocjalizacji;
- posiadają zaświadczenie o ukończeniu szkoleń w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w wymiarze co najmniej 100 godzin, w tym w wymiarze 50 godzin w zakresie pracy z osobami stosującymi przemoc w rodzinie.

DOKUMENTACJA

Wszystkie działania podejmowane w ramach Programu są dokumentowane poprzez:

- korespondencję z urzędami i uczestnikami,
- wywiady,

- ankiety,
- kontrakty z uczestnikami (załącznik nr 1 do Programu),
- listy obecności,
- notatki,
- tematyka spotkań indywidualnych,
- raporty,
- inne dokumenty potwierdzające prowadzenie działań w ramach Programu.

NABÓR UCZESTNIKÓW

Warunkiem przyjęcia do Programu jest podpisanie kontraktu, w którym uczestnik zaakceptuje reguły uczestnictwa w Programie i zobowiąże się do zaprzestania stosowania przemocy i poszanowania zasad współżycia społecznego oraz rozpocznie udział w spotkaniach grupowych oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych.

Uczestnicy Programu mogą się zgłaszać indywidualnie lub za pośrednictwem pracowników socjalnych, kuratorów, policjantów, terapeutów, itp., którzy w ramach swojej pracy zawodowej stykają się z problemem przemocy w rodzinie, a także mogą być kierowani przez sądy.

Każda osoba chcąca wziąć udział w Programie uczestniczy w indywidualnej sesji kwalifikacyjnej do Programu i przyjmuje zasady Programu określone w kontrakcie oraz normy grupowe ustalone podczas pierwszej orientacyjnej sesji grupowej.

Program swoim zasięgiem obejmuje w pierwszej kolejności osoby z terenu powiatu cieszyńskiego, niezależnie od statusu materialnego.

REGUŁY UCZESTNICTWA

Na czas uczestnictwa w Programie uczestnicy powinni zobowiązać się do przestrzegania następujących reguł uczestnictwa:

1. zadeklarować swój udział w Programie i uczestnictwo w zajęciach, realizowanych w trybie minimum jednego spotkania w tygodniu w formie grupowej.
2. informować o planowanych nieobecnościach,
3. nie stosować przemocy w kontaktach z członkami rodziny,
4. poszanować zasady współżycia społecznego,
5. wyrazić zgodę na badanie ewaluacyjne na zakończenie Programu i badania monitorujące w trakcie trwania Programu oraz po jego zakończeniu przez 3 lata.

Nie zastosowanie się do wyżej wymienionych reguł może spowodować wykluczenie osoby z uczestnictwa w Programie. Do ukończenia Programu konieczny jest nie mniejszy niż 80% obowiązkowy poziom obecności na zajęciach grupowych.

Uczestnicy Programu podpisując kontrakt zobowiązują się do przestrzegania zasad w nim zawartych.

FORMY REALIZACJI

Oddziaływania korekcyjno – edukacyjne nie mogą być prowadzone w miejscach, gdzie udziela się pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie. Oddziaływania korekcyjno-edukacyjne prowadzone są w formie działań psychologicznych, edukacyjnych i socjalizacyjnych, ukierunkowanych na taką zmianę zachowań i postaw osób stosujących przemoc, która zmniejszy ryzyko dalszego stosowania przez nie przemocy oraz zwiększy ich zdolność do samokontroli agresywnych zachowań i do konstruktywnego współżycia w rodzinie.

Zajęcia prowadzone w ramach Programu mają charakter grupowy oraz indywidualny, przy czym podstawową formą pracy korekcyjnej są zajęcia grupowe, a zajęcia indywidualne stanowią jedynie uzupełniającą formę pracy korekcyjnej.

Zajęcia wchodzące w skład Programu są prowadzone w grupach, których wielkość pozwoli na sprawne ich realizowanie oraz da możliwość wykonywania w trakcie Programu praktycznych ćwiczeń grupowych mających na celu zmianę zachowań i postaw związanych z przemocą oraz rozwijających umiejętności samokontroli.

CZAS TRWANIA ODDZIAŁYWAŃ

Łączny czas Programu winien obejmować około 60 godzin. Od zasady tej przewiduje się odstępstwa w zakresie pomniejszenia liczby wymaganych godzin zajęć dla każdego uczestnika pod warunkiem przeprowadzenia oddziaływań z uwzględnieniem wszystkich treści programowych wymienionych w pkt 7 *Zaleceń dotyczących realizacji programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie na terenie województwa śląskiego.*

Przerwy pomiędzy kolejnymi zajęciami grupowymi nie powinny być dłuższe niż tydzień. Wyjątkiem są drobne kilkudniowe odstępstwa wynikające z umiejscowienia w kalendarzu świąt i pozostałych dni wolnych od pracy.

TREŚCI MERYTORYCZNE

SPOTKANIA INDYWIDUALNE

Spotkania indywidualne obejmują sesję indywidualną kwalifikacyjną do programu oraz zajęcia indywidualne w okresie trwania całej edycji Programu.

Sesja indywidualna kwalifikująca do Programu obejmuje:

- diagnozę problemu,
- diagnozę motywacji i stopnia świadomości,
- zebranie wywiadu (kwestionariusze),
- podpisanie kontraktu.

SPOTKANIA GRUPOWE

Spotkania grupowe składają się z 2-3 godzinnych sesji, w tym sesji orientacyjnej i sesji kończącej program.

Sesja orientacyjna obejmuje:

- zapoznanie z Programem i jego założeniami – koncepcja władzy i kontroli, dominacji mężczyzny w związku
- zapoznanie z cyklem przemocy
- rozwijanie samokontroli, zapoznanie z technikami powstrzymywania przemocy
- analiza techniki „Plan bezpieczeństwa”.

Sesja kończąca Program obejmuje:

- podsumowanie uczestnictwa poszczególnych osób
- rundka końcowa
- sugestia podjęcia dalszych działań, tworzenie indywidualnego planu działania

Pozostałe sesje podzielone są na moduły.

MODUŁ I

1. Komunikacja interpersonalna

- rozwijanie umiejętności słuchania
- nauczenie się nazywania i konstruktywnego wyrażania emocji
- rozpoznawanie różnych form wyrażania wrogości i braku szacunku
- kształtowanie komunikacji opartej na szacunku

2. Nie używanie przemocy i analizowanie przemocy fizycznej

- analiza przemocy fizycznej
- cechy przemocy fizycznej
- definicja przemocy fizycznej
- mity i stereotypy dotyczące płci i relacji między kobietami a mężczyznami

3. Rozumienie używania przemocy jako taktyki sprawowania kontroli

- nawiązanie do poprzednich zajęć
- praca z zadaniem domowym
- zasady przemocowe vs. zasady partnerstwa
- zachowania asertywne.

MODUŁ II

4. Definiowanie niezastraszającego zachowania, analizowanie zastraszania i onieśmiania

- władza i kontrola vs. potrzeby partnera

5. Rozumienie zastraszania i onieśmiania

- nawiązanie do poprzednich zajęć
- praca z zadaniem domowym

6. Zakończenie zastraszania i onieśmiania

- poszukiwanie alternatywnych zachowań
- analiza uczuć i stanów emocjonalnych (ćwiczenie umiejętności ich rozpoznawania i nazywania)

MODUŁ III

7. Definiowanie szacunku i analizowanie przemocy emocjonalnej

- relacja oparta na zasadach wzajemnego poszanowania
- rozwijanie zdolności do szacunku i dawania wsparcia

- omówienie postaw tj. odpowiedzialność, solidność, równość w partnerstwie
- 8. Zrozumienie stosowania przemocy emocjonalnej jako taktyki kontroli**
- nawiązanie do poprzednich zajęć
  - praca z zadaniem domowym
- 9. Zakończenie stosowania przemocy emocjonalnej**
- szukanie alternatywnych zachowań
  - radzenie sobie ze złością

MODUŁ IV

- 10. Definiowanie zaufania i wsparcia, analizowanie izolowania**
- charakterystyka relacji opartej na zaufaniu i wsparciu
  - wzmacnianie poczucia odpowiedzialności za bezpieczeństwo w związkach i rodzinie
  - cechy izolowania
- 11. Zrozumienie stosowania izolacji jako taktyki kontrolnej**
- nawiązanie do poprzednich zajęć
  - praca z zadaniem domowym
- 12. Zakończenie stosowania izolowania**
- terapia racjonalno – emotywna
  - radzenie sobie z trudnymi emocjami

MODUŁ V

- 13. Definiowanie szczerości i odpowiedzialności, analizowanie zaprzeczania, pomniejszania i obwiniania**
- odpowiedzialność i konsekwencje
  - analiza kroków AA
- 14. Rozumienie użycia minimalizacji, zaprzeczania, obwiniania jako taktyki kontroli**
- szczegółowa analiza minimalizacji, zaprzeczenia, obwiniania
  - sposoby wypierania
- 15. Zaprzestanie stosowania minimalizacji, zaprzeczania i obwiniania**
- poszukiwanie alternatywnych zachowań
  - odpowiedzialność mężczyzny

MODUŁ VI

- 16. Definiowanie szacunku seksualnego, analizowanie przemocy seksualnej**
- analiza szacunku seksualnego i potrzeby intymności
  - przejawy przemocy seksualnej i rozpoznawanie poniżających i nieakceptowanych przez partnerkę zachowań i sytuacji związanych z seksualnością
- 17. Zrozumienie stosowania przemocy seksualnej jako techniki kontroli**
- społeczne przyzwolenie na seks i gwałt
- 18. Zakończenie stosowania przemocy seksualnej**
- intymność vs. miłość
  - męskość, a okazywanie czułości i delikatności

MODUŁ VII

- 19. Definiowanie partnerstwa, analizowanie męskich przywilejów, przemocy ekonomicznej i wykorzystywania dzieci**

- rola matki i ojca
  - odpowiedzialne wychowanie dzieci
  - wpływ przemocy domowej na psychikę i zachowanie dzieci
  - modelowanie pozytywnych form i umiejętności rodzicielskich
- 20. Rozumienie stosowania męskich przywilejów, przemocy ekonomicznej i wykorzystywania dzieci**
- pogłębianie tematów poruszanych na poprzedniej sesji
  - partnerstwo ekonomiczne
  - gotowość do materialnego wspierania dzieci
  - sprawiedliwy i równy podział praw i obowiązków
- 21. Zakończenie stosowania męskich przywilejów, przemocy ekonomicznej i wykorzystywania dzieci**
- poszukiwanie alternatywnych zachowań
  - okazywanie miłości dzieciom

MODUŁ VIII

- 22. Definiowanie negocjacji i sprawiedliwości, analiza wymuszania i groźenia**
- otwarta negocjacja
  - rozwijanie umiejętności rozwiązywania konfliktów oparte na negocjacjach i kompromisach
- 23. Zrozumienie wymuszania i groźenia**
- nawiązanie do poprzedniej sesji
  - praca z zadaniem domowym
- 24. Zakończenie stosowania zastraszania i wymuszania**
- zasady sprawiedliwej kłótni
  - zasady zdrowego rozwiązywania sporów
  - ocena kwalifikacyjna do zwolnienia z Programu
- 26. Tolerancja i szacunek wobec osób starszych i niepełnosprawnych**
- rozpoznawanie wzorców i postaw wobec osób niepełnosprawnych i starszych
  - psychologiczna sytuacja osoby zależnej
  - ćwiczenia na rozwijanie empatii wobec ww. osób

MONITORING I EWALUACJA

Program powinien kończyć się badaniem ewaluacyjnym uczestników, dotyczącym przebiegu i efektów oddziaływań. Przebieg i efekty oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie objęte są badaniami monitorującymi w trakcie trwania Programu oraz po jego zakończeniu przez 3 lata.

Metody ewaluacji i monitoringu:

- 1) ankieta,
- 2) obserwacja,
- 3) rozmowa,
- 4) wywiad swobodny nieustrukturyzowany.

Wnioski z działań monitorujących i ewaluacyjnych zostaną wykorzystane do przyszłego doskonalenia metod oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych zgodnie z rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. Działanie ewaluacyjne oraz monitorujące są dokumentowane na piśmie.

Ewaluacja

Ewaluacja jest przeprowadzana na etapie wstępnym (sesja indywidualna i pierwsza sesja grupowa), w trakcie realizacji oraz po zakończeniu Programu.

Ewaluacja przeprowadzana jest poprzez wypełnienie ankiety ewaluacyjnej. Kryteria ewaluacyjne obejmują m.in. zgodności zawartości merytorycznej Programu z założonymi celami, osiągnięcia założonych celów, oczekiwań uczestników, efektywności Programu. Wskaźniki oceny Programu:

1. liczba osób, która rozpoczęła Program:
  - a. z własnej woli
  - b. skierowanych przez sąd
  - c. w związku z wszczęciem procedury „Niebieskiej „Karty”
  - d. z innych powodów
2. liczba osób, które ukończyły Program.

Z ewaluacji sporządza się raport ewaluacyjny przygotowywany w oparciu o przedstawione kryteria. Raport przekazuje się do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Cieszynie do końca lutego każdego roku kalendarzowego.

Raport zawiera:

- a) opis działań,
- b) zastosowaną procedurę ewaluacyjną,
- c) informację o liczbie uczestników Programu, którzy rozpoczęli i ukończyli uczestnictwo w Programie
- d) uzyskane wyniki,
- e) wnioski.

Monitoring

Monitoring sytuacji w rodzinie sprawcy przemocy, prowadzi się na podstawie jego pisemnej zgody. Uzyskuje ją podmiot kierujący do Programu na etapie kwalifikacji do uczestnictwa bądź podmiot realizujący Program.

Badanie skuteczności programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych kierowanych do osób stosujących przemoc w rodzinie następuje poprzez monitorowanie ich zachowań przez okres do 3 lat po ukończeniu programu korekcyjno-edukacyjnego.

Monitoring prowadzi podmiot realizujący Program poprzez:

- bezpośredni kontakt z uczestnikiem programu (zaproszenie na monitoring),
- kontakt z pracownikami socjalnymi i Policją w celu uzyskania informacji na temat ewentualnych zgłoszeń dotyczących przemocy w rodzinie,
- kontakt z członkami Zespołu Interdyscyplinarnego i/lub grupy społecznej,
- wymiana informacji z kuratorem zawodowym lub społecznym na temat osoby biorącej udział w Programie.

Wskaźniki skuteczności Programu:

1. liczba osób stosujących przemoc w rodzinie, które po ukończeniu Programu powróciły do zachowań przemocowych w rodzinie,
2. liczba osób osadzonych, poddanych oddziaływaniom, które w ciągu 3 lat zostały ponownie osadzone z uwagi na popełnienie czynu podobnego.

PRZEWIDYWANE EFEKTY REALIZACJI PROGRAMU ORAZ ZASADY FINANSOWANIA

Zakłada się, że realizowane oddziaływania korekcyjno-edukacyjne doprowadzą do powstrzymania osób stosujących przemoc w rodzinie przed dalszym stosowaniem przemocy, rozwiną umiejętności samokontroli i współżycia w rodzinie oraz pozwolą na kształtowanie umiejętności w zakresie wychowywania dzieci bez używania przemocy w rodzinie.

Ponadto uczestnicy zdobędą lub poszerzą wiedzę na temat mechanizmów powstawania przemocy w rodzinie, a także umiejętności komunikowania się i rozwiązywania konfliktów w rodzinie bez stosowania przemocy.

Zakłada się również, że osoby stosujące przemoc w rodzinie uznają swoją odpowiedzialność za stosowanie przemocy.

Przewidywane efekty realizacji Programu:

1. minimum 1 edycja w ciągu każdego roku kalendarzowego,
2. 8-10 osób uczestniczących w każdej edycji,
3. 10 % uczestników skierowanych przez sąd
4. 50 % uczestników w związku z wszczęciem procedury „Niebieskiej „Karty”
5. 50 % uczestników kończących Program,
6. 10 % z liczby osób, które ukończyły Program powrócą do zachowań przemocowych w rodzinie w ciągu 3 lat od zakończenia Programu,
7. 10 % z liczby osób, które ukończyły Program zostanie ponownie osadzonych z uwagi na popełnienie czynu podobnego w ciągu 3 lat od zakończenia Programu.

Środki na realizację Programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych zapewnia budżet Państwa. Wojewoda Śląski przekazuje jednostce samorządu terytorialnego realizujących ww. oddziaływania środki finansowe na realizację zadania w danym roku kalendarzowym.

Oddziaływania korekcyjno-edukacyjne mogą być również współfinansowane ze środków organizacji pozarządowych lub pozyskiwanych z innych źródeł.